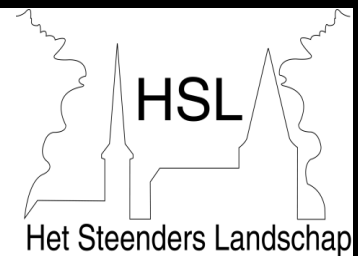

Nieuwsbrief

november 2024

www.hetsteenderslandschap.nl

info@hetsteenderslandschap.nl

De vereniging Het Steenders Landschap (HSL) is in juni 2004 opgericht met als doel het onderhouden en verbeteren van het landschap in het gebied van de voormalige gemeente Steenderen: Steenderen, Bronkhorst, Baak, Toldijk, Rha en Olburgen. Per 01-07-2024 heeft onze vereniging 266 leden. Met deze Nieuwsbrief informeert het bestuur de leden periodiek over de activiteiten die door en namens HSL zijn en worden uitgevoerd.

Van het bestuur

[coördinator: Martin Nieuwenhuis]

Het bestuur kijkt met veel genoegen terug op het afgelopen werkseizoen 2023-2024. Er is in plezierige sfeer heel veel werk verzet. De deelname was op alle werkdagen heel goed. Naast enthousiaste 50 plussers nemen ook steeds meer jongeren leden deel aan de HSL activiteiten.

Niet alleen op de werkdagen worden de handen uit de mouwen gestoken. De leden van de werkgroepen (en daar scharen we ook "de HoogStamLeu" onder) zijn in het winterseizoen bijna wekelijks in de weer. Alles bij elkaar maakt dat het landschap in en rond Steenderen langzamerhand groener en mooier wordt.

Naast het letterlijke "handen-uit-de-mouwen werk" timmert HSL, vaak samen met andere instanties, ook op andere fronten aan de weg. De inspanningen om het Aviko-vrieshuis beter landschappelijk in te passen beginnen steeds meer vruchten af te werpen en het Plantenbos is inmiddels echt een voor iedereen toegankelijke plek geworden. De afgelopen winter door Garrit Kets verzorgde presentaties over de fauna in en om het Plantenbos waren een groot succes, Meer dan 90 toehoorders waren onder de indruk van de door Garrit gemaakte opnamen. Verder was HSL met een stand aanwezig tijdens de opening van het vernieuwde dorpsplein van Steenderen.

Met veel genoegen kijkt het bestuur ook terug op de gezellige afsluiting van het werkseizoen 2023-2024. De leden waren op 19 juni j.l. te gast bij Arend Jan Breukink in de Emmer. Na een toelichting op de uitgevoerde natuurwerkzaamheden in de uiterwaarden volgde een prima verzorgde barbecue.

Algemene ledenvergadering van HSL op donderdag 3 oktober j.l.

Op donderdag 3 oktober jl. werd in "De Ieskeet" de algemene ledenvergadering (ALV) over het Verenigingsjaar 2023-2024 gehouden.

Ruim 30 leden waren aanwezig en namen onder meer kennis van de korte nabeschuiving van de werkdagen van het voorbije seizoen, de stand van zaken binnen de diverse werkgroepen en voortgang van de diverse projecten en de vooruitblik op het seizoen 2024-2025. Bij het financiële verslag door de penningmeester is melding gemaakt van de aanschaf van o.a. een klepelmaaier waarmee het maaiwerk in de boomgaarden op een efficiëntere manier kan worden uitgevoerd. Daarnaast is deze klepelmaaier heel handig gebleken in Plantenbos om de bramen in de randen langs het grasveld en notenbomen mechanisch te bestrijden en om het grasveld in het open stuk van het bos te maaien. Verder is er het nodige handgereedschap aangeschaft. Het verslag van de vergadering wordt op onze website geplaatst.

Na de pauze heeft mevrouw Liset van Heeringen een bijzonder boeiende presentatie gehouden met prachtige foto's over de insecten in haar tuin en het belang van biodiversiteit.

VANUIT DE HSL-WERKGROEPEN

Wergroep HoogStamLeu

[coördinator: Robert Romijn]

Deze werkgroep verzorgt sinds vele jaren het onderhoud van circa 260 hoogstambomen in de drie boomgaarden, die HSL in beheer heeft. Dat zijn:

- de boomgaard van **Linzell** aan de Molenkolkweg
- de boomgaard van **Massink**, achter de huizen aan de andere zijde van de Molenkolkweg
- de boomgaard van **Addink** aan de Wehmestraat hoek Paardestraat.

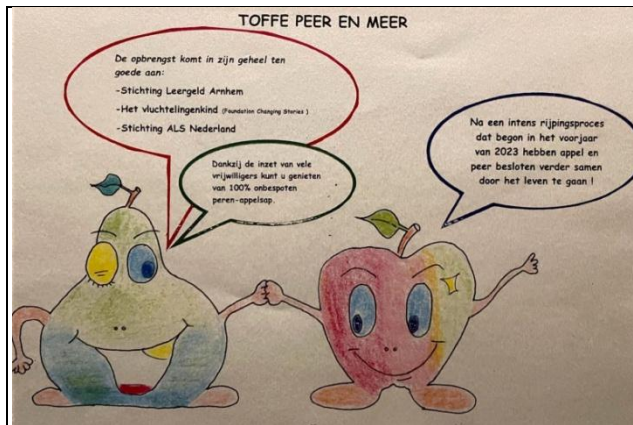
De HoogStamLeu doen leuk en noodzakelijk snoeiwerk, want: "snoeien doet groeien", en dat moet goed begeleid worden. De HoogStamLeu snoeien vooral in het winterseizoen, op vrijdag- of zaterdagochtenden.

In de zomer van 2024 heeft een aantal snoeiers van de HoogStamLeu een cursus gevolgd bij de Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) die duidelijkheid gaf over het hoe en waarom van de *zomersnoei*. Hieruit kwam duidelijk naar voren dat de zomersnoei minstens zo belangrijk is als de snoei in de herfst en winter. Veel snoeiwerk in de zomer voorkomt uitgebreid snoeien in de winter is de mening van specialisten.

In augustus 2024 zijn de snoeiers dan ook al met de opgedane kennis aan de slag gegaan.

Op 13 september heeft de groep 'Toffe Peer' met vrijwilligers appels en peren geplukt voor de sap-pers.

De *Toffe Peer* is een kleine vrijwilligersgroep die fruit uit een perenboomgaard plukt en er sap van maakt. De financiële opbrengst gaat volledig naar goede doelen.

Het perensap bleek vrij zoet te zijn. Daarom hebben ze contact gezocht met HSL om in 'onze' boomgaarden appels te kunnen plukken: gemengd met het perensap krijgen ze een betere smaak voor hun sap en meer liters sap. Na de toevoeging van HSL-appels hebben ze de naam veranderd: het sap heet nu 'Toffe peer en meer'.

De komende tijd gaan we weer in de boomgaarden snoeien zodat deze weer in een goede conditie zijn voor het voorjaar. En zoals eerder in vorige nieuwsbrieven gemeld, zoeken we nog steeds snoeiers die mee willen doen! Vanaf 1 november zijn we iedere vrijdag of zaterdagochtend weer te vinden in één van de drie HSL-boomgaarden.

- **Als je mee wil doen met het snoeiwerk van de HoogStamLeu stuur dan je naam en je mobiele nummer naar het secretariaat van HSL: info@hetsteenderslandschap.nl Dan word je wekelijks geïnformeerd waar en wanneer de HoogStamLeu aan het werk gaan.**

Werkgroep Weidevogelbeheer

[coördinatoren: Rennie en Ab van der Meer]

Het was geen goed jaar voor de weidevogels rondom Steenderen, met uitzondering van De Luur. Door het natte voorjaar kon daar het land lang niet bewerkt worden. Het onbewerkte, kale en natte land trok veel Kieviten aan. Wat ons ook opviel, is dat daar veel, meer dan gemiddeld, jonge Kieviten vliegvlug zijn geworden. Wij denken door het grote voedselaanbod in het plas-drasland. Er heeft daar ook een kleine plevier succesvol gebroed. Jammer genoeg hebben we geen scholekster- en wulpennesten gevonden.

Onderstaande tabel bevat onze waarnemingen voor de **Kievit** gedurende de afgelopen vijf jaar.

	2020	2021	2022	2023	2024
aantal legsels	46	39	36	53	30
<i>resultaat:</i>					
uit	30	28	27	30	24
onbekend	0	2	3	2	0
niet uit	16	9	6	21	6
<i>reden van 'niet uit':</i>					
werk	0	2	0	0	0
verlaten	9	2	2	6	2
predatie	7	3	1	10	2
onbekend	0	2	3	5	2

TABEL: waarnemingen broedsels **Kievit** rondom Steenderen

Werkgroep bosonderhoud Plantenbos

[Coördinatoren: Jeroen van Dijk en Bram Memelink]

Afgelopen winter (2023/2024) is er voornamelijk zaagwerk verricht rondom de poel. Een aantal bomen is hier weggehaald om de poel en de wilgen die er langs staan meer licht te geven. Met succes, want afgelopen zomer (2024) groeiden de wilgen volop en ook de lage begroeiing rondom de poel deed het goed.

Komende winter (2024/2025) zullen de werkzaamheden meer gericht zijn op het uitdunnen van bosvakken om meer licht het bos in te krijgen en het vrijzetten van markante bomen. Zo staat er een mooi Acacia langs de rand van het bos die weggedrukt wordt door een Beuk; deze Acacia willen we meer ruimte gaan geven.

Dit werk is gedaan conform het **Beheersplan van HSL** voor het Plantenbos; [klik hier om dat plan in te zien](#).

Werkgroep onderhoud paden Plantenbos

[Coördinator: Garrit Kets]

De vrijwilligers 'Onderhoud Paden Plantenbos' zijn in 2024 tot nu toe op vijf ochtenden actief geweest. Ook voorzitter Martin verrichtte met zijn trekker nuttige activiteiten om de braam op verschillende plekken, zoals aan de randen van de notenboomgaard, kort te houden en de doorgroei in de kiem te smoren.

Het verharde pad.

De vrijwilligers zorgen ervoor dat het pad in goede staat en begaanbaar blijft, ook al is het drassig in het bos. Het blad en takken op het pad worden verwijderd. Ook de braam en andere takken, die het pad "versmallen", worden teruggezet. Daarnaast zie je op verschillende plekken het gras van de zijkanten doorgroeien op het pad, waardoor het wel erg smal wordt. Op de laatste ochtenden zijn we daar flink mee bezig geweest en hebben we het gras "terug-
"geschoffeld. De foto's laten zien hoe het pad er voor en na die activiteiten uit ziet.

Zo gauw het blad helemaal van de bomen af is, gaan we het pad weer bladvrij maken en daarna waar nodig extra "Achterhoeks Padvast" aanbrengen.

De "struin"-paden.

Deze paden dreigen door de uitgroei van takken, braam en brandnetels te versmallen. Wij houden dit in de gaten en hebben het nodige verwijderd, waardoor deze paden goed toegankelijk blijven.

Ook de Zomerdijk gaan we zo bijhouden dat je er fatsoenlijk over kunt lopen en dat zijn vorm in het landschap goed zichtbaar blijft. Op deze wijze willen we zekerstellen dat een mooi stukje geschiedenis rond Steenderen geaccentueerd wordt.

Daarnaast zorgen we ervoor dat onze inwoners goed van de zitbankjes gebruik kunnen maken, want ook deze dreigen, zonder ingrijpen, overgenomen te worden door braam en brandnetel.

Werkgroep Patrijzen - Weer minder patrijzen rond Steenderen

[coördinator René van Eijden]

Sinds 2019 worden in de omgeving van Steenderen patrijzen geteld.

De patrijs is een broedvogel die vroeger zeer veelvuldig voorkwam op de kleinschalige landbouwgronden rond Steenderen. Maar doordat er steeds meer heggetjes, houtwallen, hagen en bosjes verdwenen zijn is het landschap voor de patrijs steeds minder

aantrekkelijk geworden. Er is minder voedsel (insecten en zaden) en er zijn minder plekken (droge sloten of ruige randjes) waar ze zich schuil kunnen houden voor belagers.

Het aantal patrijzen kan het best worden bepaald door de roepende haantjes te tellen. De haantjes slaan alarm als er een andere haan in hun territorium komt. Door in de paringstijd, in het vroege voorjaar, de roep van een haan af te spelen via een speaker reageert de haan in wiens

territorium men zich bevindt. Zo wordt door de tellers het aantal territoria bepaald. De methode gaat ervan uit dat in een territorium een paartje patrijzen zich heeft gevestigd die voor jongen gaan zorgen. In 2024 waren er in de omgeving van Steenderen nog slechts 6 territoria. In 2022 waren dat er nog 9, het aantal loopt langzaam terug en als we niets doen is deze boerenlandvogel over een aantal jaren verdwenen.

Naast het tellen met de beschreven geluid-methode worden er door het jaar regelmatig patrijzen gezien. Deze patrijzen hebben echter blijkbaar geen territorium en zullen dus geen jongen voortbrengen.

Omdat de patrijs best lastig is te vinden gaan we meer de hulp van bewoners van de patrijzengebieden inroepen. We gaan bewoners vragen hun ogen goed de kost te geven en als ze patrijzen zien dat door te geven zodat deze kunnen worden geregistreerd zodat we een beter beeld krijgen van de populatie. Als u in een patrijzengebied woont krijgt u begin 2025 een briefje in uw brievenbus.

Maar met alleen een beter beeld van het voorkomen van patrijzen houden we de soort niet in stand. Er zullen meer schuilplekken moeten worden gemaakt, zoals ruige randen die in de winter blijven staan. En er zal moeten worden gewerkt aan meer voedsel in de vorm van insectenrijke (kruidenrijke) vegetatie en meer gewassen waarvan de zaden in de winter beschikbaar zijn voor patrijzen. Het agrarisch collectief VALA¹ heeft hier mogelijkheden voor; kijk op www.de-vala.nl

- **Als je patrijzen ziet noteer dan datum, tijd en plaats en geef dat door aan de teller in jouw omgeving.**
- **Als je niet weet wie bij jou telt geef het dan door aan René van Eijden per email: reneveijden@gmail.com of telefonisch: 06 5365 2871.**

Op basis van de waarnemingen van de vrijwilligers en jullie waarnemingen wordt het aantal territoria berekend (elk paartje heeft een eigen territorium). In die territoria zal het agrarisch collectief VALA proberen, in overleg met de grondeigenaar, maatregelen te nemen ten behoeve van de patrijs.

Werkgroep Steenuilen

[coördinator: Philip van Dijk]

Helaas is het niet gelukt om tijdig de tel- en broedresultaten over afgelopen broedseizoen te verzamelen. Die info komt in de volgende Nieuwsbrief.

---

¹ VALA = Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek

Werkgroep aanplant hagen

[coördinator: Frank van Heijst]

Om de biodiversiteit in Steenderen en omgeving te vergroten is het wenselijk om naast vele andere maatregelen ook lange lijnvormige elementen aan te planten in de vorm van *hagen*.

Hagen zijn zeer belangrijk in ons landschap. Hagen vergroten de kwaliteit van ons landschap doordat ze de grote vlaktes opbreken in kleinere stukken ('kamertjes') die visueel aantrekkelijker zijn. Daarnaast zorgen hagen voor luwte en dekking en zijn een bron van voedsel voor vele insecten (bijen, zweefvliegen, hommels etc.), vogels als patrijs en fazant maar ook voor kleine zoogdieren zoals de egel.

Het Steenders Landschap wil samen met de bewoners van ons gebied heel veel (kilo)meters biodiversiteitshagen realiseren. Wij zorgen voor het plantmateriaal (bijenhaag en/of patrijzenhaag) en u komt dat op een zaterdagmorgen in februari in Bronckhorst ophalen; u plant en onderhoudt de haag zelf (en u betaalt een kleine eigen bijdrage).

Bij de eerste ronde van deze actie heeft HSL begin 2023 samen met de gemeente Bronckhorst gezorgd voor **625 meter nieuw aangeplante hagen** (door sommigen ook wel 'heggen' genoemd) rondom Steenderen. Bij de tweede ronde werd begin 2024 zelfs 1150 strekkende meter nieuwe hagen aangeplant.

De teller staat dus nu op 1.775 strekkende meter nieuwe hagen/heggen!

Reden genoeg om begin 2025 opnieuw zo'n actie te doen. Alle leden worden in november per email over deze actie geïnformeerd.

➤ **Wilt u ook hagen planten? Reageer dan op onze (komende) email daarover.**

Werkgroep Klussen

(Coördinatoren Harry Sesink en Frans Peelen]

Zwengelpomp in het Plantenbos.

Het was in het voorjaar van 2023 toen in het bestuur het idee ontstond om in het Plantenbos, nabij de eerder door HSL aangelegde poel, een handbediende zwengelpomp te plaatsen. Maar voordat zo'n pomp er staat komt er natuurlijk heel veel bij kijken. In mei 2023 is er op de ouderwetse manier, met hulp van vrijwilligers van HSL, een bronbuis handmatig in de grond gepulst met een de lengte van 9,5 mtr. De buis werd afgeplakt en afgeschermd met een extra buis er omheen, zodat we er in een later stadium mee verder konden.

Helaas is daarna door vandalen de bronbuis uit de grond getrokken en de geknakte buis in het bos gooid.

Inmiddels zijn we een jaartje verder en het lukte ons niet meer om nog in contact te komen met degene die de oorspronkelijke bronbuis heeft gepulst. Achteraf blijkt dat deze persoon zijn bedrijfstelefoon had ingeleverd en met pensioen is gegaan. Toen zijn we op zoek gegaan naar een ander bedrijf dat ons verder zou kunnen helpen en dat is gelukt. Een loonwerker uit Hengelo heeft met behulp van een spuitlans een gat gespoten, waarna dezelfde buis er weer in kon. Alleen was de diepte slechts 6,5 meter, omdat hij stuitte op een grindlaag waar hij niet door heen kon.

Afgelopen zomer is er een soort vlonder gebouwd, welke met 6 palen in de grond is geplaatst en tevens is om elke paal een betonvoet gestort. Dit alles om te voorkomen dat er weer iemand op het slechte idee komt om het te slopen. Ook het onderstuk van de zwengelpomp is op de vlonder gemonteerd. Verdere afwikkeling, zoals het aanbrengen van de zuigbuis en het bovenstuk van de pomp, zal plaatsvinden in het voorjaar van 2025. Dit project is financieel mogelijk gemaakt door WARC Architecten uit Steenderen.

Houten landhekken bij onze boomgaarden

Afgelopen zomer hebben we samen met Wilfried Berendsen van Agrarische natuurvereniging 't Onderholt de houten hekken bij de boomgaarden van Linzell en Massink vervangen.

De oude hekken hebben ongeveer een 20 jaar dienst gedaan en begonnen slecht te worden. Door ze te vervangen zijn de boomgaarden weer goed toegankelijk voor onderhoudswerkzaamheden en het geeft weer een fraai beeld.

De nieuwe hekken zijn gemaakt door Wilfried Berendsen van 't Onderholt. Op de hekken gaan we nog nieuwe borden plaatsen met nadere informatie over de boomgaard.

Naast het grote hek van de boomgaard van Massink zit ook nog een klein toegangshekje voor de wandelaars. Ons lid Sander van Dam heeft op een technisch vernuftige manier de ophangbouten van het nieuwe hekje verwerkt in het grote landhek.

Ook twee leden van HSL hebben inmiddels voor hun eigen gronden soortgelijke hekken besteld en laten plaatsen.

Het zou mooi zijn als, wanneer er nieuwe hekken worden geplaatst in de omgeving van Steenderen, deze een gelijke vorm en uitstraling hebben. Dit is landschappelijk fraai en geeft een visuele eenheid. Dus: wanneer u belangstelling heeft voor een nieuw hek op uw eigen grond, neem dan alsjeblieft contact met ons op via info@hetsteenderslandschap.nl; wij proberen dan de opdrachten te bundelen.

Bosje hoek Kuilenburgerstraat/Paardestraat

Afgelopen winter (2023/2024) hadden we na het planten van struiken bij de diverse HSL-projecten nog enkele rozenstruiken en elzenboompjes overgehouden. We vonden het bosje van de gemeente op de hoek van de Kuilenburgerstraat met de Paardestraat daarvoor een goede bestemming. Dat bosje bestaat uit een aantal hoog opgeschoten bomen met weinig variatie waar nog wel wat te verbeteren valt aan de biodiversiteit. We hebben dus onder de bestaande bomen wat nieuwe struiken geplant.

Toen we aan het uitrusten waren op het bankje viel ons op dat het uitzicht niet erg fraai is: je kijkt tegen de straatnaambordjes aan. Terwijl je aan de andere kant bij de Kuilenburgerstraat een prachtig uitzicht hebt richting de Veluwe. Wij dachten: dat kan beter en mooier.

We hebben contact gezocht met de gemeente en hen voorgesteld dat HSL het bosje in beheer neemt. De gemeente ging akkoord, en vond ook het verplaatsen van het bankje prima; we moesten wel de nieuwe locatie doorgeven ten behoeve van de gemeentelijke administratie. De gemeente vond het versterken van de biodiversiteit door aanplant van extra struiken prima. Ook zal de gemeente niet meer maaien onder de bomen hetgeen goed is voor de overwinterende insecten en de andere kleine beestjes. Wel blijft de gemeente de eerste meter van de wegberm maaien.

Ons lid Cor Vredegoor - die met zijn eigen grond aan het bosje grenst - vond de extra aanplant prima en hij gaat ons helpen met het verplaatsen van het bankje. *Kortom een mooi resultaat!*

Overleg met Aviko over extra landschappelijke inpassing

[Harry Sesink en Frans Peelen]

Sinds vorige nieuwsbrief hebben de HSL-vertegenwoordigers Frans Peelen en Harry Sesink een paar keer overleg gehad met diverse agrariërs (grondbezitters), Aviko, de gemeente en het Steenders Belang over de landschappelijke inpassing van het vrieshuis.

Voorjaar 2024 is - op kosten van Aviko - een bomenrij aangeplant in de wegberm tussen het fietspad en de sloot langs de Dolfingweg tussen de Covik en de aansluiting van de dr. A. Ariënsweg bij voormalige 'vier peppels'. Een belangrijke bomenrij die - op termijn - zal zorgen voor beperking van het zicht op het vrieshuis.

De jonge boompjes hebben het dankzij de natte zomer goed gedaan en zijn allemaal aangeslagen.

Dit aanplanten was alleen mogelijk wanneer HSL eigenaar werd van de sloot (zie het stukje in de HSL-Nieuwsbrief van maart 2024, blz. 7). De bomen zijn al geplant vooruitlopend op aankoop. De aankoopprocedure verloopt zonder problemen: najaar 2024 wordt HSL officieel eigenaar van deze berm met sloot.

Helaas moet een versgeplante boom weer uit de grond worden gehaald want deze blijkt precies boven een leiding van het Waterschap te staan; dat gebeurt najaar/winter 2024. Deze komt dan, samen met nog een paar extra bomen, op het einde van de huidige rij bomen bij de (voormalige) vier peppels.

De eerder afgebroken vers aangeplante bomen tussen de Covik en de rotonde worden najaar 2024 vervangen. We hebben nog een poging gedaan om de daders te achterhalen maar dat heeft tot nu toe niets opgeleverd.

Inmiddels zijn de afgebroken bomen weer uitgelopen maar die zijn niet meer geschikt om als laanboom te laten staan.

HSL vindt het jammer dat deze gezonde bomen worden vernietigd. We proberen aanwezig te zijn wanneer de bomen worden vervangen en dan willen we deze 'buitenbeentjes' elders herplanten. We zijn er nog niet uit over welke locatie het gaat worden.

Incasso lidmaatschapsgeld

De Penningmeester bericht dat hij in januari 2025 uw lidmaatschapsbijdrage voor het verenigingsjaar 2024/2025 gaat ontvangen via automatische incasso.

Bestuur

Het bestuur van Het Steenders landschap (HSL) wordt gevoerd door Maurice Cremers (secretaris), Philip van Dijk, Lucas Kalkers, Martin Nieuwenhuis, Frans Peelen (penningmeester) en Harry Sesink.

Het Bestuur organiseert de activiteiten van de vereniging en ontwikkelt daarnaast initiatieven om het landschap rondom Steenderen te verbeteren.

Het Bestuur overlegt onder andere met de gemeente Bronckhorst, bijvoorbeeld in het kader van het project Dorp en Rand en het beheer van het Plantenbos, met Staatsbosbeheer, het Waterschap en met Aviko.

➤ **Noteer deze data in uw agenda:**

- zaterdag 14 december 2024: werkdag
  - zaterdag 11 januari 2025: werkdag
  - zaterdag 8 februari 2025: werkdag
  - zaterdag 15 maart 2025: werkdag
  - woensdag 18 juni 2025: vrijwilligersavond + maaltijd
- Wij hopen u bij één of meerdere werkdagen te mogen begroeten.

➤ **Ook HSL-leden die tot nu toe niet aan de werkdagen meededen worden van harte uitgenodigd om dat eens 'n keer te komen proberen.**

Meer informatie?

Natuur- en Landschapsvereniging 'Het Steenders Landschap'.

Secretaris: Maurice Cremers; email: info@hetsteenderslandschap.nl

website: www.hetsteenderslandschap.nl

Samenstelling en eindredactie Nieuwsbrief: Frank van Heijst